

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

ในการศึกษาเรื่อง ตรรกวิทยาการบริโภคกับการสร้างสรรค์มิวสิควิดีโอเพลงไทย
สาขานี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งสุภาวงศ์
จันทวานิช ได้ให้ความหมายว่า

...การวิจัยเชิงคุณภาพ คือ การแสวงหาความรู้โดยการพิจารณาปรากฏการณ์สังคม
จากสภาพแวดล้อมตามความเป็นจริงในทกมิตี เพื่อหาความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์
กับสภาพแวดล้อมนั้น วิธีการนี้จะสนใจข้อมูลด้านความรู้สึกนึกคิด ความหมาย ค่านิยม
หรืออุดมการณ์ของบุคคลนอกเหนือไปจาก ข้อมูลเชิงปริมาณมักใช้เวลาในการ
ศึกษาติดตามระยะยาว ใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็น
ทางการเป็นวิธีหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูล และเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการตี
ความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย...

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น ทำให้งานวิจัยครั้งนี้มีแนวทางชัดเจนในการนำ
เสนอความเป็นจริงที่เกิดขึ้นจากปรากฏการณ์ที่ทำการศึกษา โดยพยายามที่จะมีส่วนร่วมใน
การศึกษาข้อมูลค่าด้านต่าง ๆ จากแหล่งข้อมูลชนิดต่าง ๆ อย่างเจาะลึก และแสวงหา
รายละเอียดเกี่ยวกับความหมายและค่านิยมต่าง ๆ ด้วยแหล่งข้อมูลที่ทำการศึกษามีราย
ละเอียดดังต่อไปนี้

1. แหล่งข้อมูลประเภทมิวสิควิดีโอ

แหล่งข้อมูลประเภทมิวสิควิดีโอนี้ เป็นแหล่งข้อมูลสำคัญที่นำมาทำการศึกษา
วิเคราะห์เนื้อหามิวสิควิดีโอส่วนหนึ่ง ผู้วิจัยได้เก็บบันทึกภาพและเสียงเอาไว้จากรายการ
โทรทัศน์ในสังกัดของบริษัท แกรมมี่ เอ็นเตอร์เทนเมนท์ จำกัด บางส่วนที่ไม่สามารถเก็บ

บันทึกได้เองนั้นผู้วิจัยได้ทำการติดต่อกับทางบริษัท แกรมมี่ เอ็นเตอร์เทนเมนท์ จำกัด เพื่อ
 ขอบันทึกภาพและเสียงของมิวสิควิดีโอเพลงนั้น ๆ เพื่อวัตถุประสงค์ในการศึกษาและได้รับ
 ความอนุเคราะห์จากบริษัทด้วยติจนมิวสิควิดีโอที่เลือกมานั้นครบถ้วนตามขอบเขตที่
 กำหนดไว้ ในช่วงปี 2534 นั้นมีรายการโทรทัศน์สังกัดบริษัท แกรมมี่ เอ็นเตอร์เทนเมนท์
 จำกัด ที่มีการเผยแพร่มิวสิควิดีโอของเพลงจากศิลปินในสังกัดเดียวกัน ปรากฏตามสถานี
 ต่าง ๆ ซึ่งผู้วิจัยจะสามารถบันทึกภาพและเสียงไว้ได้มีดังนี้คือ

ช่อง 5 รายการแบบว่าโลกเบี้ยว	ออกอากาศทุกวันพุธ
	เวลา 12.30 - 13.00 น.
รายการแอปปีเบิร์ดเดย์	ออกอากาศทุกวันอาทิตย์
	เวลา 14.30 - 15.30 น.
	และทุกวันหยุดพิเศษ
ช่อง 7 รายการเพลงติดดาว	ออกอากาศทุกวันพุธ
	เวลา 16.00 - 16.30 น.
รายการหมอดูเพลงดัง	ออกอากาศทุกวันพฤหัสบดี
	เวลา 16.00 - 16.30 น.
รายการอัลโหลวันหยุด	ออกอากาศทุกวันหยุดราชการ
	เวลา 11.00 - 12.00 น.
รายการมิดไนท์วาไรตี้	ออกอากาศทุกวันเสาร์วันเสาร์
	เวลา 24.00 - 02.10 น.
ช่อง 9 รายการลิมโลกวันอังคาร	ออกอากาศทุกวันอังคาร
	เวลา 16.30 - 17.00 น.
รายการไนท์โชว์	ออกอากาศทุกวันอังคาร
	เวลา 23.00 - 24.00 น.

รายการเก่า-เก่า-เก่า

ออกอากาศทุกวันพุธ

เวลา 17.30 - 18.00 น.

รายการตีเจมิมโลก

ออกอากาศทุกวันอาทิตย์

เวลา 15.30 - 16.00 น.

นอกจากนี้แล้ว บริษัท แกรมมี่ เอนเตอร์เทนเมนท์ จำกัด ยังมีรายการในสังกัดอีกจำนวนหนึ่ง แต่เป็นรายการละคร สารคดี หรือ คอนเสิร์ต ซึ่งไม่ปรากฏการนำมิวสิกวิดีโอมาเผยแพร่แต่อย่างใด

หลังจากได้เก็บรวบรวมข้อมูลมิวสิกวิดีโอจากแหล่งข้อมูลดังกล่าวตามขอบเขตของการกระทำศึกษาวิจัย สามารถรวบรวมมิวสิกวิดีโอได้ทั้งสิ้น 38 เพลง ดังนี้คือ

1. มิวสิกวิดีโอเพลง จริงไม่กลัว ของศิลปิน คริสตินา อากีลาร์ ผลงานกำกับโดย ดล ผดุงวิเชียร
2. มิวสิกวิดีโอเพลง ปัญหาโลกแตก ของศิลปิน คริสตินา อากีลาร์ ผลงานกำกับโดย ดล ผดุงวิเชียร
3. มิวสิกวิดีโอเพลง อย่าให้ถึงวันนั้นเลย ของศิลปิน คริสตินา อากีลาร์ ผลงานกำกับโดย ดล ผดุงวิเชียร
4. มิวสิกวิดีโอเพลง โดน ของศิลปิน อรพรรณ พานทอง ผลงานกำกับโดย ดล ผดุงวิเชียร
5. มิวสิกวิดีโอเพลง เชอร์รี่หรือเปล่า ของศิลปิน ใหม่ เจริญปุระ ผลงานกำกับโดย ดล ผดุงวิเชียร
6. มิวสิกวิดีโอเพลง สุดฤทธิ์สุดเดช ของศิลปิน ใหม่ เจริญปุระ ผลงานกำกับโดย ดล ผดุงวิเชียร
7. มิวสิกวิดีโอเพลง นิยามรัก ของศิลปิน นุโว ผลงานกำกับโดย ดล ผดุงวิเชียร
8. มิวสิกวิดีโอเพลง ทารุณ ของศิลปิน นุโว ผลงานกำกับโดย ดล ผดุงวิเชียร

9. มิวสิควีดีโอเพลง เสียภัย ของศิลปิน อำพล ลำพูน ผลงานกำกับโดย แสนคม สมคิด
10. มิวสิควีดีโอเพลง เสียใจเสียฟอร์ม ของศิลปิน คริสตินา อากีลาร์ ผลงานกำกับโดย
แสนคม สมคิด
11. มิวสิควีดีโอเพลง ทุกทีทุกที่เลย ของศิลปิน วสันต์ โชติกุล ผลงานกำกับโดย
แสนคม สมคิด
12. มิวสิควีดีโอเพลง เหนื่อยบ้างไหม ของศิลปิน อรพรรณ พานทอง ผลงานกำกับโดย
แสนคม สมคิด
13. มิวสิควีดีโอเพลง พอดี พอดี ของศิลปิน สุรสิทธิ์ อธิติกุล ผลงานกำกับโดย
แสนคม สมคิด
14. มิวสิควีดีโอเพลง เสียใจได้ยีนไหม ของศิลปิน ใหม่ เจริญปุระ ผลงานกำกับโดย
แสนคม สมคิด
15. มิวสิควีดีโอเพลง ไม่มีปัญหา ของศิลปิน ใหม่ เจริญปุระ ผลงานกำกับโดย
แสนคม สมคิด
16. มิวสิควีดีโอเพลง พิลึกก๊กก๊อ ของศิลปิน ปฏิภาณ ปฐวิภานต์ ผลงานกำกับโดย
แสนคม สมคิด
17. มิวสิควีดีโอเพลง วัตถุไวไฟ ของศิลปิน อำพล ลำพูน ผลงานกำกับโดย
ครรรชิต เกตุทอง
18. มิวสิควีดีโอเพลง แผลในใจ ของศิลปิน อำพล ลำพูน ผลงานกำกับโดย
ครรรชิต เกตุทอง
19. มิวสิควีดีโอเพลง ฉันเองก็เสียใจ ของศิลปิน วสันต์ โชติกุล ผลงานกำกับโดย
ครรรชิต เกตุทอง
20. มิวสิควีดีโอเพลง แทนคำนั้น ของศิลปิน วสันต์ โชติกุล ผลงานกำกับโดย
ครรรชิต เกตุทอง
21. มิวสิควีดีโอเพลง ขีดเส้นใต้ ของศิลปิน ทรงสิทธิ์ รุ่งนพคุณศรี ผลงานกำกับโดย
ครรรชิต เกตุทอง

22. มิวสิควิดีโอเพลง แม่ ของศิลปิน จักรพรรณ อาบครบุรี ผลงานกำกับโดย
ครรชิต เกตุทอง
23. มิวสิควิดีโอเพลง พอแล้ว ของศิลปิน ชรัส เฟื่องอารมณ์ ผลงานกำกับโดย
ครรชิต เกตุทอง
24. มิวสิควิดีโอเพลง ออย่ามายุ่งกับฉัน ของศิลปิน สวอน ผลงานกำกับโดย
ครรชิต เกตุทอง
25. มิวสิควิดีโอเพลง อีกหน่อยเธอคงเข้าใจ ของศิลปิน ธเนศ วรากุลนุเคราะห์
ผลงานกำกับโดย ครรชิต เกตุทอง
26. มิวสิควิดีโอเพลง บ่อนทำลาย ของศิลปิน อำพล ลำพูน ผลงานกำกับโดย
อนุโรจน์ เวชชาภยานนท์
27. มิวสิควิดีโอเพลง โสภาสถาพร ของศิลปิน บิลลี่ โอแกน ผลงานกำกับโดย
อนุโรจน์ เวชชาภยานนท์
28. มิวสิควิดีโอเพลง คนไม่มีวาสนา ของศิลปิน ชรัส เฟื่องอารมณ์ ผลงานกำกับโดย
อนุโรจน์ เวชชาภยานนท์
29. มิวสิควิดีโอเพลง โอ๊ย มาอีกแล้ว ของศิลปิน สวอน ผลงานกำกับโดย
อนุโรจน์ เวชชาภยานนท์
30. มิวสิควิดีโอเพลง ไม่อยากจะทำอะไร ของศิลปิน คริสตินา อากีลาร์ ผลงานกำกับ
โดย ฉันทนา ศรีอนุชาติ
31. มิวสิควิดีโอเพลง อากการน่าเป็นห่วง ของศิลปิน จักรพรรณ อาบครบุรี ผลงานกำกับ
โดย ฉันทนา ศรีอนุชาติ
32. มิวสิควิดีโอเพลง ซื้อม ของศิลปิน จักรพรรณ อาบครบุรี ผลงานกำกับโดย
ฉันทนา ศรีอนุชาติ
33. มิวสิควิดีโอเพลง ทำได้หรือเปล่า ของศิลปิน นูโว ผลงานกำกับโดย
ฉันทนา ศรีอนุชาติ
34. มิวสิควิดีโอเพลง สองจิตสองใจ ของศิลปิน ปฏิภาณ ปฐวิภาณต์ ผลงานกำกับโดย
ฉันทนา ศรีอนุชาติ

35. มิวสิควิดีโอเพลง ฉันคนนี้ก็คน ของศิลปิน จักรพรรดิ อาบครบุรี ผลงานกำกับโดย กฤษณพงศ์ กระจุกกระจุก
36. มิวสิควิดีโอเพลง ไกล ของศิลปิน สุรสิทธิ์ อธิธิกุล ผลงานกำกับโดย กฤษณพงศ์ กระจุกกระจุก
37. มิวสิควิดีโอเพลง สองคนในร่างเดียวกัน ของศิลปิน นูโว ผลงานกำกับโดย กฤษณพงศ์ กระจุกกระจุก
38. มิวสิควิดีโอเพลง แพ้นตลอด ของศิลปิน ปฏิภาณ ปฐวีกันต์ ผลงานกำกับโดย กฤษณพงศ์ กระจุกกระจุก

2. แหล่งข้อมูลประเภทบุคคล

แหล่งข้อมูลประเภทบุคคลนี้ได้แก่ผู้ที่ให้สัมภาษณ์ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการศึกษาและเป็นบุคคลที่เป็น Key Informants ซึ่งมีความเข้าใจในนโยบายการส่งเสริมการขายของบริษัท แกรมมี่ เอ็นเตอร์เทนเมนท์ จำกัด และกลุ่มผลิติมิวสิควิดีโอ ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกบุคคลดังกล่าวมาทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) และสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (Informal Interview) 2 ท่านคือ

1. คุณกิตติศักดิ์ ช่วงอรุณ กรรมการบริหารบริษัท แกรมมี่ เอ็นเตอร์เทนเมนท์ จำกัด ซึ่งเป็นผู้ควบคุมการบริหารด้านสื่อโทรทัศน์ รายการเพลง และดูแลการตลาดรวมถึงรับผิดชอบในส่วนการส่งเสริมการขายเทปของศิลปิน นับเป็นผู้หนึ่งที่มีส่วนก่อตั้งบริษัท แกรมมี่ เอ็นเตอร์เทนเมนท์ จนประสบความสำเร็จจนทุกวันนี้เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในนโยบายและกิจการของบริษัทอย่างลึกซึ้ง

2. คุณดล ผดุงวิเชียร หัวหน้ากลุ่มผลิติมิวสิควิดีโอของบริษัท แกรมมี่ เอ็นเตอร์เทนเมนท์ จำกัด นอกเหนือจากการควบคุมดูแลการผลิตและกำกับมิวสิควิดีโอให้กับศิลปินเพลงในสังกัดแล้ว ยังต้องรับผิดชอบในการประสานงานร่วมกับฝ่ายส่งเสริมการขาย และ

ฝ่ายผลิตเพลงเพื่อรับทอนโยบายและเสนอความคิดในการผลิตผลงานมิวสิกวิดีโอให้สอดคล้องตามแนวทางของศิลปิน ผลงานการกำกับและควบคุมการผลิตมิวสิกวิดีโอเพลง "จริงไม่กลัว" ของเขาได้รับการตัดสินได้รับรางวัลชนะเลิศ Asian Viewer Choice Award จากผู้ชมเคเบิลทีวีของสถานีเอ็มทีวี

3. แหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร

แหล่งข้อมูลประเภทเอกสารนี้ มีความสำคัญในการช่วยส่งเสริมและเพิ่มเติมข้อมูลเกี่ยวกับมิวสิกวิดีโอ และการสร้างสรรค์มิวสิกวิดีโอให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ

1. บทความ หนังสือ นิตยสาร วารสาร และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการสร้างสรรค์ผลงานมิวสิกวิดีโอจากผู้เชี่ยวชาญในวงการมิวสิกวิดีโอ และธุรกิจเทปเพลง ซึ่งเอกสารที่ได้ส่วนใหญ่จะเป็นบทสัมภาษณ์ผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องโดยตรงกับประเด็นที่ทำการศึกษา ข้อมูลประเภทนี้มีประโยชน์ในการลดข้อจำกัดในการสัมภาษณ์แหล่งข้อมูลบุคคลที่อาจไม่มีเวลาในการให้สัมภาษณ์ และผู้วิจัยได้เลือกที่จะวิเคราะห์จากบทสัมภาษณ์ที่ปรากฏในสิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ เพื่อนำมาเสริมให้ประเด็นของการสร้างสรรค์ผลงาน ตลอดจนในส่วนของ การวิเคราะห์รูปแบบและเนื้อหาที่มีความกระจัดกระจายมากขึ้น

2. บทความ รายงาน สารนิพนธ์ และวิทยานิพนธ์ ที่ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับมิวสิกวิดีโอ หรือทฤษฎีแนวคิดต่าง ๆ ที่นำมาเป็นแนวทางในการศึกษา ซึ่งบทความที่ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับมิวสิกวิดีโอ นั้น มักเป็นบทความจากต่างประเทศที่กล่าวถึงลักษณะการดำเนินการของบริษัทที่ดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับมิวสิกวิดีโอ และบทบาทของมิวสิกวิดีโอที่เผยแพร่ทางสื่อโทรทัศน์ได้แก่บทความชื่อ "Hollywood Goes to the MTV's" และ "Local Stations Moving to 24-Hour Music Video" เป็นต้น ส่วนสารนิพนธ์ต่าง ๆ ที่นำมาศึกษานั้นทำให้เข้าใจถึงประสิทธิภาพของสื่อมิวสิกวิดีโอ พร้อมทั้งกระบวน

การผลิตมิวสิควีดีโอซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจถึงการสร้างสรรค์มิวสิควีดีโอได้เป็นอย่างดี

การวิเคราะห์ข้อมูล

เนื่องจากการศึกษาวิเคราะห์ครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ทั้งในแบบเฉพาะเจาะจงข้อมูลแต่ละชิ้นแต่ละประเภท และเมื่อได้ข้อมูลครบสมบูรณ์ได้นำมาประมวลรวมกัน และทำการวิเคราะห์อีกครั้งหนึ่งโดยใช้การอุปนัยจากตนเองเป็นศูนย์กลาง และยึดเอาทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องมาใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์เพื่อเสนอผลการวิเคราะห์ในเชิงบรรยาย

การวิเคราะห์ข้อมูลมิวสิควีดีโอนั้น ได้ทำการวิเคราะห์เพื่อหารูปแบบและเนื้อหาของมิวสิควีดีโอ ตลอดจนการบรรยายเรื่องราวและภาพปรากฏของมิวสิควีดีโอแต่ละเพลง เพื่อนำมาวิเคราะห์รวมกันอีกครั้งหนึ่ง ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ดังกล่าวจะถูกคัดเลือกนำมาเป็นตัวอย่าง ประกอบการวิเคราะห์ที่ใช้แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยมาเป็นแนวทางในการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลบุคคลนั้น ได้ทำการวิเคราะห์จากบทสัมภาษณ์ที่บันทึกเสียงไว้แล้วนำมาถ่ายทอดเป็นลายลักษณ์อักษรอีกครั้ง การวิเคราะห์มุ่งแสวงหาความคิด ความเชื่อ ทศคติและปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษาเพื่อนำมาช่วยให้การกำหนดแนวทางของเนื้อหาที่น่าสนใจมากขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารในส่วนที่เป็นบทสัมภาษณ์นั้น มีการวิเคราะห์อย่างถี่ถ้วนเพื่อให้ได้ความน่าเชื่อถือ เพราะบทสัมภาษณ์นั้นผู้วิจัยมิได้ทำการสัมภาษณ์เอง แต่ด้วยการวิเคราะห์ที่ศคนคตัวอย่างถี่ถ้วนในบทสัมภาษณ์นั้น ๆ สามารถดึงเอามาประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษาออกมาได้ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารอื่น ๆ นั้น ผู้วิจัยเลือกเอา

เอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศมาศึกษาเปรียบเทียบเพื่อให้ได้แนวคิดที่ชัดเจนและน่าเชื่อถือมาใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์ในรายละเอียดต่อไป

การนำเสนอข้อมูล

ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอข้อมูลโดยการบรรยาย ในรายละเอียดที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันในเบื้องต้น จนกระทั่งถึงผลการวิเคราะห์ในขั้นตอนสุดท้าย โดยการนำเอาเหตุผลทั้งจากการอุปนัยของผู้วิจัยเอง และจากแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ช่วยเสริมให้ลักษณะการบรรยายชัดเจนและเข้าใจง่าย

ลำดับของการนำเสนอ นั้น จะดำเนินการนำเสนอจากการวิเคราะห์ถึงตรรกวิทยา การบริโภคมิวสิควิดีโอเพลงไทยสากล โดยการนำเสนอจะมุ่งเน้นให้เกิดความรู้ความเข้าใจถึงการบริโภคคุณค่าทั้ง 4 ประการของผู้บริโภคตามทฤษฎีการบริโภคในเชิงตรรกวิทยาโดยใช้มิวสิควิดีโอเพลงไทยสากล หลังจากนั้นเป็นการนำเอาตรรกวิทยาการบริโภคดีงกล่าวมาเพื่อทำการวิเคราะห์ และหาความสัมพันธ์ที่มีผลต่อการสร้างสรรค์ผลงานมิวสิควิดีโอเพลงไทยสากล โดยการนำเสนอจะพยายามสร้างความเข้าใจในการสร้างสรรค์มิวสิควิดีโอเพลงที่ใช้เป็นตัวอย่าง โดยการบรรยายเรื่องพร้อมทั้งรูปภาพประกอบเท่าที่จำเป็นเพื่อแสดงให้เห็นว่าภาพของมิวสิควิดีโอในบางตอนนั้น สามารถสะท้อนความคิดและทัศนคติบางอย่างได้

ระเบียบวิธีวิจัยดังกล่าวช่วยให้การปฏิบัติการมีความรัดกุม เพราะการเก็บรวบรวมมิวสิควิดีโอซึ่งมีช่วงเวลาเผยแพร่ทางโทรทัศน์นั้น จึงต้องเพิ่มเติมบางส่วนจากการบันทึกภาพและเสียงจากกลุ่มผู้ผลิต หรือนำเอามิวสิควิดีโอคาราโอเกะที่จำหน่ายอยู่มาศึกษาเพิ่มเติม นอกจากนั้นข้อมูลจากบทสัมภาษณ์ช่วยลดข้อจำกัดของการสัมภาษณ์บุคคลที่มีเวลาน้อย ในการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลโดยการอธิบายความพร้อมรูปภาพประกอบทำให้เข้าใจเรื่องราวที่วิเคราะห์ได้แจ่มชัดขึ้น